

М. Г. Колодяжний, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу кримінологічних досліджень Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

ТЕОРІЯ РОЗБИТИХ ВІКОН: СУТНІСТЬ І ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ¹

Постановка проблеми. Злочинність протягом тисячоліть перетворилася на серйозне «захворювання» соціального організму. І людство намагається віднайти «ліки» від нього. На певних історичних етапах такими «ліками» була державна репресія, що не виключала позбавлення волі на тривалі строки і навіть страту. Однак з еволюцією, розвитком науки, гуманізацією життя і розумінням безперспективності жорсткого реагування на злочинність прогресивна частина світової спільноти зупинилася на комбінованій державній політиці у сфері запобігання злочинності. Тому помітне місце в ній посідають некаральні напрями кримінологічної політики, що реалізуються для усунення причин та умов злочинності у множинності її проявів. Вони органічно доповнюють традиційну каральну практику, що застосовується до найбільш небезпечних, стійких, злісних правопорушників, що вчинили тяжкі та особливо тяжкі злочини, вправлення яких можливе лише в умовах ізоляції.

За останні півстоліття розроблено (переважно в західних країнах) більш-менш цілісну систему кримінологічної профілактики злочинності, яка включає різні за масштабом, сферою, суб'єктами, об'єктами запобіжного впливу заходи. Невід'ємною їх складовою є так звана теорія розбитих вікон (*Broken Windows Theory*), яку можна віднести до нестандартних підходів запобігання злочинності.

Недостатність вивчення у вітчизняній науці цієї кримінологічної теорії, певна стагнація, інертність, у деяких випадках навіть безперспективність існуючої правоохоронної діяльності, брак нових підходів профілактики злочинності тощо зумов-

люють актуальність, теоретичну і практичну значущість представленої тематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаторами теорії розбитих вікон є американські соціологи Дж. Уілсон й Дж. Келлінг. Цю теорію вони сформулювали у 80-х рр. ХХ ст., емпірично обґрунтували результативність у запобіганні злочинам. Її дієвість експериментально довели також голландські науковці К. Кайзер, С. Лінденберг та Л. Штег. Незважаючи на певну критику теорії розбитих вікон у контексті однозначності висновку про зв'язок безладу і злочинності (О'Брайн, Б. Велш, Ч. Фаррелл), більшість учених визнають її перспективність з огляду на запобігання злочинам (Д. К. Колс, В. Скоган, Р. Тейлор, Б. Харкорт та ін.).

Метою статті є з'ясування сутності теорії розбитих вікон та виділення напрямів її практичного застосування.

Виклад основного матеріалу. Сутність певного явища та соціального процесу прийнято розкривати через їх визначення. Видається, що сутність теорії розбитих вікон має пізнаватися не лише на підставі її істотних ознак і визначення поняття, а й виділення напрямів її реалізації у сфері запобігання злочинності.

До істотних ознак теорії розбитих вікон пропонується віднести: а) мету – профілактику злочинності; б) суб'єкти (органи місцевого самоврядування, комунальні служби, громадські організації, окремі громадяни, поліція); в) об'єкт запобіжного впливу – антисуспільну поведінку громадян, пошкоджені або знищені об'єкти власності; г) принципи впровадження: практичність, про-

¹ *Примітка.* Наукова стаття підготовлена в межах розробки фундаментальної теми дослідження «Стратегія зменшення можливостей учинення злочинів: теорія і практика» відділу кримінологічних досліджень НДІ ВІПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України.

стоту, економічність; д) форму прояву: вироблення нульової терпимості до злочинності, посилення соціально-правового контролю в місцевих громадах, усунення безладу у громадських місцях; е) місце в системі запобігання злочинності – складову спеціально-кримінологічного запобігання злочинам, окремий напрям стратегії зменшення можливостей учинення злочинів.

Грунтуючись на низці істотних ознак теорії розбитих вікон, їй можна дати визначення в широкому і вузькому значеннях. У широкому розумінні вона є окремим напрямом спеціально-кримінологічного запобігання злочинності через ліквідацію наслідків громадського безладу. При вузькому трактуванні теорія розбитих вікон являє собою одночасно кримінологічну теорію та профілактичний напрям стратегії зменшення можливостей учинення злочинів, виявляється в діяльності передусім органів місцевого самоврядування, комунальних підприємств, окремих громадян та їх об'єднань, поліції, спрямованої на формування нульової терпимості до злочинності, посиленні соціально-правового контролю шляхом усунення наслідків громадського безладу, проявів вандалізму, боротьбі з аморальною й антисоціальною поведінкою громадян, притягненні винних до адміністративної відповідальності.

У 1982 р. у журналі «Атлант» було опубліковано наукову статтю під назвою «Розбиті вікна» (Дж. Вілсон, Дж. Келлінг). У ній автори розглядали питання зв'язку громадського безладу і злочинності, безпеки мешканців міста й поліції. У підсумку після численних бесід із поліцейськими на місцях, проведення опитування місцевого населення автори дійшли висновку, що громадяни зацікавлені у громадському порядку та власній безпеці¹. Вчені обґрунтували, що ознаки безладу та недотримання громадянами прийнятих норм поведінки провокують в оточуючих аналогічну форму поведінки (графіті та стінах, розбиті вікна будинків, сміття на тротуарах, покинуті квартири, наявність необлаштованих пустирів). Уперше заходи цієї кримінологічної теорії були впроваджені в американському місті Бостон у 80-х рр. ХХ ст., згодом – у Нью-Йорку. Тобто розробники цієї теорії припустили й емпіричним шляхом довели, що для запобігання більш суспільно небезпечним правопорушенням необхідно в першу чергу звертати увагу на обмеження менш небезпечних

проявів антисоціальної та аморальної поведінки (вандалізм, вживання спиртних напоїв і паління у громадських місцях, викидання сміття та задоволення природних фізіологічних потреб у невідновлених місцях тощо). Ученими було обґрунтовано, що послаблення соціально-правового контролю в суспільстві як з боку поліції, так і з боку пересічних громадян здатне посилити криміногенність у державі й відповідно призвести до збільшення злочинності й страху громадян перед останньою. На відміну від багатьох підходів протидії злочинності, запропонованих раніше, теорія розбитих вікон відрізняється своєю практичністю, простотою в запровадженні, а головне – економічністю. Це пояснюється тим, що на відміну, наприклад, від загальносоціального запобігання злочинності, яке спрямовується на усунення корінних причин злочинності, указана теорія не вимагає значних матеріальних ресурсів, оскільки частина її заходів може здійснюватися за рахунок населення або коштів місцевих громад.

Довести зв'язок безладу і злочину намагалися не лише кримінологи, а й психологи. Науковці зазначали, що там, де є покинуті будинки із розбитими вікнами, де дорослі не роблять зауважень підліткам, де громадяни розпивають спиртні напої у громадських місцях, а жебраки чіпляються до перехожих, відбуваються незворотні деструктивні психологічні процеси на груповому рівні. І хоча в цей момент ще немає насильницьких нападів, більшість мешканців за таких умов вважатимуть, що злочинність збільшується. Це природно сприятиме підвищенню в людей страху перед злочинністю, психологічної напруженості, що, у свою чергу, зумовлює вторгнення в такий мікрорайон кримінальних елементів. Хоча подібна ситуація не є фатальною, однак великі шанси, що в такому районі вчинятимуться вуличні злочини².

Наприклад, американське місто Детройт уходить до десяти найбільш криміногенних міст у світі. І якщо проаналізувати рівень його благоустрою, структуру населення та якість соціальної захищеності мешканців міста, то згідно з теорією розбитих вікон відповідь щодо причин криміногенності в ньому стає очевидною. Так, Детройт, будучи свого часу гордістю і центром машинобудування у США, перетворився на місто-примару, яке є найбільш неблагополучним у цій державі. Детройт – єдине із сучасних міст, що намагається продати свої руїни Голлівуду як декорації для різних анти-

¹ Wilson J Q, Kelling G L, 'Broken Windows: The police and neighborhood safety' (1982) March. The Atlantic Monthly 29–8.

² Wilson J Q, Kelling G L 29–8

утопій і похмурих сцен найжахливіших злочинів. За кількістю розвалин із Детройтом важко конкурувати: у ньому близько 80 тис. напівзруйнованих і покинутих будинків. У центрі міста знаходяться пусті хмарочоси з вибитими вікнами, які не демонструють через відсутність у влади на це грошей. Крім того, у Детройт-сіті проживає близько 900 тис. мешканців, з яких 82% – афроамериканці¹.

Найбільш яскраво запобіжний потенціал теорії розбитих вікон виявився у Нью-Йорку. Новий підхід до запобігання злочинності в цьому місті розпочався з усунення наслідків вандалізму та інших безладів у метрополітені. Окрім оперативного і систематичного відновлення пошкоджених сидінь, ліквідації розмальованих стін й вагонів, поліція затримувала громадян, які не сплачували за проїзд. Серед них нерідко були особи, які вже мали судимість, незаконно зберігали зброю та наркотики та ін.

Успішна реалізація низки перелічених заходів у межах теорії розбитих вікон наприкінці 90-х рр. XX ст. перетворила Нью-Йорк на один із найбезпечніших мегаполісів США². Представлені факти були підтверджені особисто колишнім мером цього міста Р. Джуліані під час його поїздки до України в 2017 р. Він зазначив, що завдяки впровадженню ще у 1994 р. своєрідної концепції нульової терпимості до злочинності, яка полягала у притягненні до відповідальності осіб навіть за найдрібніші правопорушення, у Нью-Йорку лише за 2 роки вдалося скоротити рівень тяжких злочинів на 30%, а умисних убивств – аж на 50%³.

Наведемо ще кілька емпіричних підтверджень результативності теорії розбитих вікон. Зокрема, голландські дослідники здійснили кілька експериментів. Так, в одному з під'їздів будинку в поштову скриньку було поміщено білий конверт, з якого стирчала банкнота номіналом 5 євро. За першої умови всі поштові скриньки були чистими, а сам під'їзд – прибраним. В іншій ситуації всі скриньки були обмальовані, під'їзд був брудним. Результати експерименту довели, що безлад може провокувати незаконну поведінку, а за іншої – в 2 рази більше. Інший експеримент полягав у тому, що

біля магазину прибрали всі урни та повісили на велосипеди рекламні листівки. При цьому дослідження проводилося за двох умов: за першої умови стіни магазину, перед яким стояли велосипеди, були чистими і біля нього знаходилася відповідна табличка, в якій заборонялося наносити графіті на будинки, а за інших обставин – за наявності вказаної таблички стіни були розмальовані. Результати експерименту виявилися такими, що в першому випадку лише 30% велосипедистів викинули на землю вказані листівки, а у другому вже 60% учасників повели себе некультурно. Таким чином, нехтування заборонами малювати на стінах виявилось серйозним стимулом, що провокував людей порушувати інше правило, – не смітити на вулицях⁴.

Звідси можна констатувати, що науковцям із Нідерландів вдалося встановити, що громадяни частіше порушують існуючі норми поведінки в обставині аналогічного порушення закону з боку інших осіб. Поганий приклад, аморальна чи протизаконна соціальна практика виступають певними сигналами оточуючим, які не лише її копіюють, а й можуть учинити подібні або інші, ще більш суспільно небезпечні дії.

Слід відзначити, що положення вказаної теорії досить часто застосовуються на практиці у США під час реалізації різних програм профілактики злочинності. Так, ще у 80-х рр. XX ст. у місті Ньюпорт-Ньюс (штат Вірджинія) увагу влади привернув високий рівень злочинності в одному з житлових комплексів під назвою «Комплекс Нью-Брайарфільд». Після проведення відповідних досліджень виявилось, що територія цього комплексу є не лише найкриміногеннішою (23% мешканців комплексу були жертвами крадіжки зі зломом), а й найнеоблаштованішою в цьому місті: пожежонебезпечність більшості приміщень; незадовільний стан водопроводу; тріщини у стінах будівель; розбиті вікна квартир тощо. Деякі покинуті господарями приміщення перетворилися на своєрідні притони для наркоманів і домівки для небезпечних злочинців. Згодом поліцейський відділ спільно з представниками громадськості здійснили масштабне облаштування зазначеної території. Пізніше цей комплекс було взагалі демонтовано й побудовано новий разом зі школою й торговельним центром. Ці заходи в межах теорії розбитих вікон позитивно відбилися на рівні зло-

¹ 'Детройт – город призрак?' <<http://kulhazker.blog.tut.by/archives/553>>

² 'Теория разбитых окон' (Obozrevatel 03 февраля 2014) <<http://life.obozrevatel.com/science/24650-teoriya-razbityih-okon.htm>>

³ 'Теория разбитых окон: Аваков знает, как сократить уровень преступности' (INFORESIST 20 ноября 2017) <<https://inforesist.org/teoriya-razbityih-okon-avakov-znaet-kak-sokratit-uroven-prestupnosti/>>

⁴ Keizer K, Lindenberg S, Steg L, 'The Spreading of Disorder' (2008) 322 Science 1681–5.

чинності в зазначеному районі, оскільки крадіжки скоротились аж на 35%¹.

Слід сказати, що окремі елементи теорії розбитих вікон запроваджуються й в Україні. Однак вони реалізуються не стільки для скорочення злочинності, скільки для облаштування українських міст, приведення територій у відповідний стан для більш комфортного проживання їх мешканців. У державі існують навіть окремі рейтинги під назвою «Кращі міста України», «Найбільш упорядковані міста», «Найбільш комфортні для життя міста України». В основу цих рейтингів покладені такі показники, як: рівень медичного і соціального обслуговування; середній розмір заробітної плати; стан злочинності; зайнятість населення; розвиненість міської інфраструктури; стан екології та ін. Окремим критерієм часто називається показник чистоти й облаштування міста².

Міжнародний дослідницький портал **Numbeo** в дослідженні «Індекс якості життя – 2019» до найбільш комфортних міст України відніс Львів, Київ, Одесу та Харків³. За підсумками щорічного рейтингу журналу «Фокус» найкомфортнішими українськими містами для проживання у 2019 р. визнані Київ, Хмельницький та Львів⁴.

Визначення сутності та основних напрямів практичного застосування теорії розбитих вікон у західних країнах дає підстави для виділення перспективних векторів її реалізації в Україні. У правотворчій діяльності пропонується, щоб органи місцевого самоврядування, обласні і міські ради приймали відповідні рішення щодо виділення коштів із місцевих бюджетів на різноманітні соціальні й інфраструктурні проекти. Вони мають спрямовуватися на реалізацію профілактичного ефекту теорії розбитих вікон шляхом приведення в порядок саме тих територій міст і селищ, які є найменш облаштованими, де вчиняється найбільша кількість різних за характером злочинів.

Правозастосовний аспект теорії розбитих вікон полягає в правильній організації господарської діяльності з тим, щоб підняти на новий рівень

місцеву інфраструктуру, роботу транспорту, стан доглянутості місць загального користування. Це необхідно для створення у громадян уявлення про цілковитий контроль місцевою владою над усіма процесами, що відбуваються в місті. Паралельно мають діяти органи поліції щодо оперативного реагування на факти порушення закону, навіть найдрібніші. Перелічені заходи у їх поєднанні повинні згодом сформувати критичну масу людей, поведінка яких матиме вирішальне значення для поступового обмеження аномії в українському суспільстві. Ідеться про процес наслідування громадянами не антисоціальної, а навпаки, соціально схвальної моделі поведінки. Такий підхід може прискорити формування в державі своєрідної нульової терпимості до злочинності. І до цього слід ставитися не як до фантастики, а як до конкретної мети, що вже досягнута в деяких розвинених західних країнах. Тому без підтримки подібних ініціатив із боку громадянського суспільства шанси на їх упровадження є мінімальними. Для більш послідовної реалізації намічених цілей у межах теорії розбитих вікон виникає необхідність у здійсненні певних заходів:

а) місцевим органам влади слід виділяти кошти на: облаштування місць громадського користування; видалення зі стін будівель графіті; оперативне відновлення пошкоджених об'єктів міської інфраструктури;

б) більш широко залучати громадськість до міських і загальнодержавних суботників;

в) підвищувати ініціативність мешканців багатопверхових будинків до самостійного приведення прибудинкової території в порядок;

г) облаштовувати пустирі та інші великі ділянки міського простору з тим, щоб ними користувалися якомога більше людей і в такий спосіб посилювався б громадський контроль потенційних місць учинення злочинів;

д) покращити освітлення на вулицях міст і селищ;

е) збільшити в містах кількість урн і громадських туалетів;

є) розміщувати на стінах споруд, у під'їздах будинків, на перехрестях доріг попереджувальні оголошення про адміністративну відповідальність та розмір штрафу за антигромадську поведінку;

ж) популяризувати культурну і законну поведінку у школах та закладах вищої освіти шляхом проведення відповідної роз'яснювальної роботи з боку викладацького складу й співробітників

¹ Майоров В И, *Организация деятельности по охране общественного порядка в США, странах Европы и России: учеб. пособ* (Полиграф-Мастер, 2003)

² Колодяжний М Г, 'Антикриміногенний потенціал теорії розбитих вікон' (2014) 2–3 Юридичний журнал 64–7

³ 'Quality of Life Index by City 2020' (NUMBEO) <<https://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings.jsp>>

⁴ Мирошниченко С, Батурина А и другие, 'Между экологией и карьерой. Рейтинг самых комфортных городов Украины' (ФОКУС 30 сентября 2019) <https://focus.ua/rating/archive/2019/vsjo_kak_u_liudei>

ків підрозділів патрульної та ювенальної поліції. Для цього слід поширювати реалізацію заходів у межах програм «Шкільний офіцер поліції», що реалізуються з 2017 р. у кількох обласних центрах України¹.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, можна дійти до таких висновків:

1) злочинність неможливо подолати, тому суспільству залишається контролювати її в певних прийнятних межах;

2) акцент у державній політиці запобігання злочинності має зміститися від каральної практики і банального реагування на вчинені злочини в бік продуманої кримінологічної профілактики;

3) теорія розбитих вікон є сучасною альтернативою багатьом атавізмам у діяльності правоохоронних органів;

¹ Колодяжний М Г, *Стратегія зменшення можливостей учинення злочинів: зарубіжні реалії, перспективи запровадження в Україні: монографія* (Право, 2018) 180–2

4) переваги теорії розбитих вікон перед іншими напрямками профілактики злочинності виявляються у: виробленні у громадян своєрідної нульової терпимості до злочинності; збільшенні відповідальності в пересічних громадян за стан безпеки в місцевих громадах; зменшенні навантаження на видатки державного бюджету внаслідок здійснення частини заходів у межах указаної теорії за рахунок коштів фізичних осіб; покращенні державно-приватного партнерства у сфері профілактики злочинності; зменшенні страху громадян перед злочинністю;

5) ефективність теорії розбитих вікон залежить від дотримання принципу комплексності щодо її поєднання з іншими напрямками запобігання злочинності загально- і спеціально-превентивного характеру;

6) теорія розбитих вікон має стати невід'ємною складовою нової проактивної моделі профілактики злочинності в Україні.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Kolodiaznyi M H, *Stratehiia zmeshennia mozhyvostei uchynennia zlochniv: zarubizhni realii, perspektyvy zaprovadzhenia v Ukraini: monohrafiia* [Crime reduction strategy: foreign realities, prospects for implementation in Ukraine: monograph] (Pravo, 2018) (in Ukrainian)
2. Majorov V I, *Organizacija dejatel'nosti po ohrane obshhestvennogo porjadka v SShA, stranah Evropy i Rossii: ucheb. posob* [Organization of Activities of protection of public order in the USA, Europe and Russia: textbook] (Poligraf-Master, 2003) (in Russian)

Journal articles

3. Keizer K, Lindenberg S, Steg L, 'The Spreading of Disorder' (2008) 322 *Science* 1681–5. (in English)
4. Wilson J Q, Kelling G L, 'Broken Windows: The police and neighborhood safety' (1982) *March. The Atlantic Monthly* 29–8. (in English)
5. Kolodiaznyi M H, 'Antykryminohennyi potentsial teorii rozbytykh vikon' [Anti-criminogenic potential of broken windows theory] (2014) 2–3 *Yurydychnyi zhurnal* 64–7 (in Ukrainian)

Websites

6. 'Quality of Life Index by City 2020' (NUMBEO) <<https://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings.jsp>> (20.01.2020) (in English)
7. 'Detrojt – gorod prizrak?' [Is Detroit a ghost town?] <<http://kulhazker.blog.tut.by/archives/553>> (20.01.2020) (in Russian)
8. Miroshnichenko S, Baturin A i drugie, 'Mezhdju jekologiej i kar'eroj. Rejting samyh komfortnyh gorodov Ukrainy' [Between ecology and career. Rating of the most comfortable cities in Ukraine] (FOKUS 30 sentjabrja 2019) <https://focus.ua/rating/archive/2019/vsjo_kak_u_liudei> (20.01.2020) (in Russian)
9. 'Teorija razbityh okon' [Theory of Broken Windows] (Obozrevatel 03 fevralja 2014) <<http://life.obozrevatel.com/science/24650-teoriya-razbityih-okon.htm>> (20.01.2020) (in Russian)
10. 'Teorija razbityh okon: Avakov znaet, kak sokratit' uroven' prestupnosti' [The theory of broken windows: Avakov knows how to reduce crime] (INFORESIST 20 nojabrja 2017) <<https://inforesist.org/teoriya-razbityih-okon-avakov-znaet-kak-sokratit-uroven-prestupnosti/>> (20.01.2020) (in Russian)

Колодяжний М. Г. Теорія розбитих вікон: сутність і практика застосування

У статті на підставі ознайомлення із зарубіжною літературою, вивчення сучасного зарубіжного досвіду запобігання злочинності розглядається теорія розбитих вікон та її антикриміногенні можливості. Відстоюється позиція, що сучасна державна політика боротьби зі злочинністю має робити акцент не на каральних, а на нерепресивних напрямках її запобігання. Вони пов'язуються із кримінологічною профілактикою, що включає заходи, які охоплюються теорією розбитих вікон. Остання є складовою стратегії зменшення можливостей для учинення злочинів. Розкрито сутність теорії розбитих вікон. Виділено низку її істотних ознак, які стосуються: мети, суб'єктів, об'єкта запобіжного впливу, принципів, форм прояву, місця в системі запобігання злочинності. Надано визначення поняття теорії розбитих вікон у широкому і вузькому розумінні. Досліджена позитивна практика застосування заходів у межах теорії розбитих вікон у різних містах США. Звертається увага на низку емпіричних досліджень західних учених, що дозволили обґрунтувати ефективність теорії розбитих вікон у профілактиці злочинності. Надано деякі пропозиції щодо запровадження теорії розбитих вікон в Україні у правотворчій та правозастосовній сферах. Підкреслюється, що теорія розбитих вікон має прийти на заміну деяким неієвим напрямкам правоохоронної діяльності. Виділяються переваги вказаної теорії порівняно з іншими векторами боротьби зі злочинністю. Зауважується необхідність поєднання теорії розбитих вікон з іншими загальносоціальними і спеціально-кримінологічними заходами для досягнення її максимальної результативності. Наголошується, що теорія розбитих вікон має стати невід'ємною складовою нової моделі профілактики злочинності в нашій державі.

Ключові слова: теорія розбитих вікон, запобігання злочинності, профілактика злочинності, стратегія зменшення можливостей для учинення злочинів.

Колодяжний М. Г. Теория разбитых окон: сущность и практика применения

В статье раскрыта сущность криминологической теории разбитых окон. Выделен ряд ее существенных признаков, которые касаются: цели, субъектов, объекта предупредительного воздействия, принципов, форм проявления, места в системе предупреждения преступности. Дано определение понятия теории разбитых окон в широком и узком понимании. Изучена позитивная практика применения мер в рамках теории разбитых окон в разных городах США. Обращается внимание на ряд эмпирических исследований западных ученых, которые позволили обосновать эффективность теории разбитых окон в профилактике преступности. Даны некоторые предложения относительно внедрения теории разбитых окон в Украине в правотворческой и правоприменительной сферах. Отмечается, что теория разбитых окон должна стать неотъемлемой составляющей новой модели профилактики преступности в нашей стране.

Ключевые слова: теория разбитых окон, предупреждение преступности, профилактика преступности, стратегия уменьшения возможностей для совершения преступлений.

Kolodyazhny M. G. The broken windows theory: the essence and practice of application

The article studies the broken windows theory and its anti-criminogenic capabilities based on familiarization with foreign literature and the study of the modern foreign experience in crime prevention. The position that the modern state policy of struggling against crime should focus not on punitive, but on non-repressive ways of preventing it, is maintained. They are associated with criminological prophylaxis which includes the broken windows theory. The latter is the part of the strategy of opportunities reducing for committing a crime. The essence of the broken windows theory is revealed. A number of its essential features are identified and which relate to the purpose, subjects, object of the preventive impact, principles, forms of manifestation, and the place in the crime prevention system. The definition of the broken windows theory is given in the broad and narrow senses. The positive practice of applying measures in the framework of the broken windows theory in different cities of the United States is studied. Attention is drawn to a number of empirical studies of the western scientists that have proved the effectiveness of the broken windows theory in crime prevention. Some suggestions for the implementation of the broken windows theory in Ukraine, in the law-making and law-enforcement spheres, were given. It is emphasized that the broken windows theory should replace some ineffective areas of law enforcement. The advantages of this theory in comparison with other vectors of the struggle against crime are highlighted. The necessity to combine the broken windows theory with other general social and special criminological measures to achieve its maximum effectiveness is remarked. It is noted that the broken windows theory should become an integral part of the new model of crime prevention in our country.

Keywords: broken window theory, crime prevention, crime prophylaxis, crimes reducing strategy.